

Gröna rum – funktionsfrämjande miljöer i Norden för äldre och för personer med funktionsnedsättning

www.yrkesakademin.fi/gronarum

Validering av kunnande

En möjlig väg för att följa upp och säkerställa personalens yrkeskunnande och därmed möta de förväntningar som ställs är att tillämpa validering som process. Validering betyder att erkänna en persons kunskap och kompetens genom att synliggöra, dokumentera och bedöma den. Valideringen indelas vanligen i olika faser, där kartläggningen av en persons kunskap, kompetens och yrkeserfarenhet kommer först. Bedömningen görs i relation till fastställda kriterier för kunnande inom branschen.¹ Resultatet av kartläggningen kan sedan relateras till en utvecklingsplan.

Kunskapsområden	Överenskommen kompetensnivå	Din kompetensnivå	Önskad kompetensnivå	Plan för hur och när nå fram till önskad kompetensnivå

Fördelen med denna modell är att:

- Den kunskap och kompetens som varje yrkesgrupp bör besitta synliggörs
- Den individuella utvecklingsplanen kan diskuteras med förman
- Det totala behovet av kompetensutveckling synliggörs och en planering möjliggörs
- Teamets samlade kompetens synliggörs, förstås och kan användas på ett ändamålsenligt sätt
- Enhetens samlade kompetens synliggörs, förstås och kan användas på ett ändamålsenligt sätt²

¹ Validering på Åland. 2009. Ålands landskapsregering. <http://www.regeringen.ax/validering>

² Skoglund et al. 2007. Vagar för att förstå och stimulera lärande i praktiken. Assessment Method Set. Lifelong Competences – Informal Learning in Social Fields. Leonardo da Vinci. Education and Culture

Kompetens definieras som en individs potentiella kapacitet att agera i förhållande till en speciell uppgift, situation i livet eller i arbetet.³
Yrkeskompetens innefattar det urval av kunskaper, färdigheter - och perspektiv på tillvaron som en kompetent arbetstagare besitter.

Yrkesskicklighet handlar om att

- kunna utföra/göra (tillsammans med kolleger/kunder/patienter)
- veta om/känna till
- kunna lösa problem (förutse)
- kunna utvärdera själv (på olika sätt)
- kunna utveckla/finna nya sätt (vara innovativ/kreativ)
- kunna marknadsföra/sälja (sig själv)
- vara förberedd för framtida utveckling och förändring⁴

Inom projektet ” Vågar för att förstå och stimulera lärande i praktiken” beskrivs följande kompetensnivåer

<i>Kännedomsnivå</i>	<i>Introduktionsnivå</i> KUNSKAP	<i>Basnivå</i> VETA OCH FÖRSTÅ	<i>Fördjupningsnivå</i> VETA HUR	<i>Expertnivå</i> FÖRMÅGA
Ha kännedom om, har hört talas om	Känna till/veta vad det handlar om och i begränsad utsträckning kunna tillämpa kunskapen. Ha tillräckligt kunskap för att veta vilken yrkesgrupp som vet mer	Att veta och förstå till den grad att teoretiska kunskaper kan tillämpas i praktiken. Att kunna reflektera över sitt handlande och kan återberätta på ett begripligt sätt	Kunna föra ut kunskapen på ett sakligt sätt. Kan reflektera tillsammans med andra och kan ompröva sin kunskap och sitt handlande. Kan kritiskt granska ny kunskap/forskning. Kan värdera sin kunskap och sätta den i förhållande till andra personers kunskap	Att kunna initiera utveckling av ny kunskap genom konstruktiv reflektion. Att ha väl förankrad reflekterad kompetens. Att ha helhetsperspektiv det vill säga ha god överblick över kunskapsområdet. Att kunna bidra till utveckling av metoder och i viss mån teorier, såväl som bidra till andras.

³ Skoglund et al. 2007. Vågar för att förstå och stimulera lärande i praktiken. Assessment Method Set. Lifelong Competences – Informal Learning in Social Fields. Leonardo da Vinci. Education and Culture

⁴ Salo, Petri. Yrkesskicklighet? Utvärdering av yrkesskicklighet? Arbete och arbetslivets organisationer.2008. Åbo Akademi i Vasa. psalo@abo.fi

Hur kan vi uppmärksamma lärandet och yrkeskunnandet och bedöma ifall en person är yrkeskunnig?

Inom det finländska examenssystemet preciseras krav på yrkesskicklighet och mål och kriterier för bedömning inom specifika examina. Grunden för beskrivning av kraven på yrkesskicklighet är den kvalifikationsbestämning som anses vara lämpligast för yrkesområdet.^{5 6}

Kravmärkt Yrkesroll – Center för kompetens- och yrkesutveckling i Sverige presenterar en valideringsmodell i syfte att öka kompetensen inom äldreomsorgen och därmed säkra en hög kvalitet i arbetet samt att höja statusen för yrket. Den bygger på tydliga yrkeskrav som förankras hos alla medarbetare. För varje enskild medarbetare valideras kunskaper, utvecklingsbehov identifieras och kompetensutveckling planeras och genomförs.⁷ Metoden som tillämpas kan till vissa delar jämföras med den metod som tillämpas inom det fristående examenssystemet i Finland.

För att kunna följa upp och bedöma yrkeskunnande/yrkesskicklighet bör kriterier för kunnandet definieras inom specifika kunskapsområden och definieras i förhållande till kompetensnivå.

⁵ Specialyrkesexamen i äldreomsorg. Examensgrunder. 2002 Utbildningsstyrelsen

⁶ Grundexamen i trädgårdsskötsel.2001. Utbildningsstyrelsen

⁷ Kravmärkt Yrkesroll. <http://www.kravmarktyrkesroll.se>

Inom projektet **Gröna rum – funktionsfrämjande miljöer i Norden för äldre och för personer med funktionsnedsättning** har följande valideringsinstrument utarbetats och överenskomna kompetensnivåer fastställts.

Kunskapsområden	Överenskommen kompetensnivå <i>Veta och förstå</i>	Din kompetensnivå	Önskad kompetensnivå	Plan för hur och när nå fram till önskad kompetensnivå
Naturens betydelse för människans välbefinnande och trivsel				
Naturens betydelse för människan <ul style="list-style-type: none"> • ljus, luft, klimat, årstider • upplevelser • aktiviteter 	Personalen/studerande förstår naturens betydelse för människans hälsa och välbefinnande samt kan skapa och motivera situationer/aktiviteter som möjliggör naturupplevelser i det dagliga arbetet			
Naturen och trädgården som hälsokälla - trädgårdsterapins historia	Personalen/studerande känner till synen på naturen och trädgården som hälsokälla och trädgårdsterapins historia			

Yrkesakademin
i Österbotten

Kunskapsområden	Överenskommen kompetensnivå <i>Veta och förstå samt veta hur</i>	Din kompetensnivå	Önskad kompetensnivå	Plan för hur och när nå fram till önskad kompetensnivå
Hälsoresurser och funktionsförmåga hos äldre och hos personer med funktionsnedsättning				
Fysisk, psykisk, social och andlig hälsa	Personalen/studerande har insikter i människans hälsoresurser/hälsohinder ur fysiskt, psykiskt, socialt och andligt perspektiv och förstår att hälsan kan befrämjas med naturnära aktiviteter			
Hälsoresurser och funktionsförmåga sett i det normala åldrandets perspektiv Hälsoresurser och funktionsförmåga hos personer med funktionsnedsättning	Personalen/studerande inser att en naturnära verksamhet bör planeras och förverkligas och utvärderas utgående från den enskilde människans hälsoresurser och funktionsförmåga			
Rehabiliterande hållning och arbetssätt	Personalen/studerande förstår vad rehabiliterande hållning och arbetssätt innebär och hur den enskilde människan respektfullt kan och bör erbjudas delaktighet och självbestämmande i sin egen vardag			
Hjälpmedel som stöder delaktighet	Personalen/studerande känner till och kan använda olika hjälpmedel som stöder människans delaktighet			

Yrkesakademin
i Österbotten

Kunskapsområden	Överenskommen kompetensnivå <i>Veta och förstå samt veta hur</i>	Din kompetensnivå	Önskad kompetensnivå	Plan för hur och när nå fram till önskad kompetensnivå
Redskap för att fånga in människans önskningar av mötet med gröna rum				
Möten i de gröna rummen som en naturlig del i vården och omsorgen om de äldre och om personer med funktionsnedsättning	Personalen/studerande kan skapa möten för de äldre och för personer med funktionsnedsättning i det dagliga arbetet där gröna rum är ett naturligt inslag			
Planering och dokumentation med levnadsberättelsen som utgångspunkt	Personalen/studerande kan planera, förverkliga, utvärdera och dokumentera en naturnära verksamhet med beaktande av människans personhistoria, intressen, handlingskraft och funktionsförmåga			
Fotografier, böcker och film som hjälpmedel för att uppleva de gröna rummen	Personalen/studerande använder fotografier, böcker och film som hjälpmedel för att skapa och stärka upplevelser av de gröna rummen			
Anpassning av miljön för att tillmötesgå människans behov av delaktighet och upplevelse av en trygg och säker grön miljö	Personalen/studerande känner till hur den omgivande miljön bör vara utformad och anpassad för att skapa trygghet och säkerhet för de äldre och för personer med funktionsnedsättning			

Yrkesakademin
i Österbotten

Kunskapsområden	Överenskommen kompetensnivå <i>Veta och förstå samt veta hur</i>	Din kompetensnivå	Önskad kompetensnivå	Plan för hur och när nå fram till önskad kompetensnivå
De gröna rummens utformning och innehåll				
Trädgårdens utformning och innehåll utgående från specifika behov Tillgänglighet till gröna rum för de äldre och för personer med funktionsnedsättning	Personalen/studerande känner till hur trädgården bör vara utformad och kan i samarbete med personal från respektive bransch skapa en funktionsfrämjande och tillgänglig miljö utgående från specifika behov hos de äldre och hos personer med funktionsnedsättning			
Skillnader och likheter mellan en vanlig trädgård och en hälsoträdgård	Personalen/studerande kan reflektera kring och beskriva skillnader och likheter mellan en vanlig trädgård och en hälsoträdgård			
Trädgårdskunskap: Val av växter, odlingsbäddar, planteringar och skötsel, planering av gångars beläggning och utformning, behov av avgränsningar, redskap för olika ändamål	Personalen/studerande känner till lämpliga växter, odlingsbäddar, planteringar och deras skötsel, planering av gångars beläggning och utformning, behov av avgränsningar och kan använda redskap för olika ändamål samt i samarbete med personal från respektive bransch skapa funktionsfrämjande och tillgängliga gröna rum utgående från specifika behov hos de äldre och hos personer med funktionsnedsättning			

Yrkesakademin
i Österbotten

Kunskapsområden	Överenskommen kompetensnivå <i>Veta och förstå samt veta hur</i>	Din kompetensnivå	Önskad kompetensnivå	Plan för hur och när nå fram till önskad kompetensnivå
De gröna rummens användningsmöjligheter – och sen då?				
De gröna rummen – en mötesplats för olika aktiviteter och sinnesupplevelser	Personalen/studerande stärker aktivt sitt yrkeskunnande genom att läsa aktuell litteratur och forskning inom området			
De gröna rummens användningsmöjligheter – att införa idén om gröna rum i sitt arbete	Personalen/studerande initierar, på basen av aktuell litteratur och forskning, utveckling av gröna rum på sin arbetsplats			
Att utveckla sin verksamhet för att tillmötesgå människans önskningar av mötet med gröna rum	Personalen/studerande planerar, förverkligar, utvärderar och dokumenterar naturnära aktiviteter i samarbete med sina kolleger på arbetsplatsen			
Att arbeta i nätverk och ta tillvara olika yrkesgruppers kunnande för att möjliggöra utveckling av verksamheten	Personalen/studerande skapar nätverk av yrkeskunniga inom området för att möjliggöra utveckling av naturnära verksamhet och av gröna rum			